

1. Referentie

Referentie	Foblets, M.-C., Bouckaert, S. & Ryngaert, C. (2002). De rechtspositie van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen zonder (gestabiliseerd) verblijfsstatuut. Een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen tussen 1999 en 2001, getoetst aan enkele grond- en mensenrechtenverplichtingen en geproblematiseerd vanuit het vraagstuk van de grondwettelijke verdeling van bevoegdheden in ons land. In D. Vanheule, M.-C. Foblets, & B. Hubeau (Eds.), <i>Migratie en migrantenrecht. Recente ontwikkelingen</i> (pp.310-423). Brugge: Die Keure.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Bijdrage in reader

2. Abstract

In deze bijdrage gaan de auteurs dieper in op de rechtspositie van de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen zonder (gestabiliseerd) verblijfsstatuut. In een eerste deel worden de belangrijkste ontwikkelingen van 1999 tot 2001 met betrekking tot het statuut van de niet-begeleide minderjarige vreemdeling zonder stabiel verblijfsstatuut besproken. Vervolgens worden de artikelen getoetst aan het Kinderrechtenverdrag en enkele Europees- en internationaalrechtelijke bepalingen. Tot slot wordt heel de problematiek verder ontleed vanuit de grondwettelijke verdeling van bevoegdheden in België.

3. Trefwoorden

Thema ('s)	Welzijn
Trefwoord(en)	Bevoegdheidsverdeling, bijzondere jeugdzorg, kinderrechtenverdrag, niet begeleide minderjarige vreemdelingen, OCMW, rechtspositie, verblijfsstatuut

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Marie-Claire Foblets Departement Sociale en Culturele Antropologie Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen K.U.Leuven Tiensestraat 102 3000 Leuven Tel: 016/ 32 60 07 Fax: 016/ 32 59 02 of 016/ 32 60 00 http://www.psy.kuleuven.ac.be/antropologie/ Steven Bouckaert Centrum voor Grondslagenonderzoek van het Recht Faculteit Rechtsgeleerdheid K.U.Leuven Tiensestraat 41 3000 Leuven Tel: 016/ 32 55 28 Fax: 016/ 32 53 30 http://www.law.kuleuven.ac.be/

	Cedric Ryngaert Afdeling Internationaal en buitenlands recht Faculteit Rechtsgeleerdheid K.U.Leuven Tiensestraat 41 3000 Leuven Tel: 016/ 32 51 30 Fax: 016/ 32 54 64 http://www.law.kuleuven.ac.be/

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Wat is de rechtspositie van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen zonder verblijfsstatuut? Welke zijn de belangrijkste ontwikkelingen tussen 1999 en 2001 op het gebied van de rechtspositie van niet-begeleide minderjarigen zonder verblijfsstatuut? (ontwikkelingen) Kan de huidige regeling de toets met enkele grond- en mensenrechtenbepalingen doorstaan? (mensenrechten) Hoe ziet de rechtspositie van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen zonder verblijfsstatuut er uit in het perspectief van de bevoegdheidsverdeling in België? (bevoegdheidsverdeling)
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeksmethode	Literatuurstudie
Onderzochte groep	/
Bereik	/

7. Resultaten

Ontwikkelingen	De enige mogelijkheid die buitenlandse niet-begeleide minderjarigen hebben, om legaal in België te verblijven, is het aanvragen van bescherming als V.N.-vluchteling. Een gelijkschakeling van volwassenen en minderjarigen is niet zonder problemen, enerzijds de problematiek van handelingsbekwaamheid, anderzijds de behandeling van dergelijke aanvraag. Over de jaren heen is men een beperkte handelingsbekwaamheid <i>sui generis</i> van alleenstaande minderjarige kandidaat-vluchtelingen gaan aanvaarden. De juridische basis hiervan wordt echter betwist. Gedwongen repatriëring is ook mogelijk bij minderjarige vreemdelingen. Wel dient in het land van herkomst opvang aanwezig te zijn. De samenwerking tussen de verschillende staten, staat wat dit betreft nog in haar kinderschoenen. De praktijk van de Dienst Vreemdelingenzaken om sommige oudere minderjarigen te behandelen als volwassenen, doet heel wat vragen rijzen. De opvang van minderjarige vreemdelingen is in ons land niet goed geregeld. Het belangrijkste knelpunt met betrekking tot de opvang is het feit dat het grootste deel van de jongeren nooit in het gesubsidieerd opvangsysteem terechtkomt. Een deel van de niet-begeleide minderjarigen komen in de opvangstructuren van de Bijzondere Jeugdbijstand terecht. Men kan zich afvragen of deze jongeren zich wel in een problematische opvoedingssituatie bevinden. Een deel van hen komt zelfs in gesloten instellingen terecht. Om twee redenen is dit een ongelukkige oplossing. Ten eerste zijn dergelijke instellingen niet uitgerust om dergelijke jongeren op te vangen. Ten tweede kan dergelijke opvang het dagelijks functioneren van de instelling verstoren. Er ontbreekt telkens een persoon of instantie die de juridische verantwoordelijkheid voor de minderjarige draagt en als wettelijke vertegenwoordiger kan optreden. Een bijzondere voogdijregeling voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen ontbreekt in België. In de praktijk nemen hulpverleners vaak beslissingen die tot de uitoefening van het ouderlijk gezag behoren. Een wettelijke basis hiervoor ontbreekt echter. Toegang tot het onderwijs voor documentloze minderjarige is problematisch.

	Concrete cijfergegevens zijn hier echter moeilijk over te vinden. Eén van de redenen waarom een grondige regeling voor deze categorie van minderjarige moeilijk tot stand komt, is ongetwijfeld de kwestie van de bevoegdheidsverdeling in België.
Mensenrechten	Er is een afwezigheid of incoherentie in het regelgevend kader in België wat betreft de materiële opvang of sociale dienstverlening en de voogdij over en de wettelijke vertegenwoordiging van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. De traditionele benadering van de directe werking beperkt de rechtsbeschermende waarde van het Kinderrechtenverdrag in grote mate voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. Een andere interpretatie van de directe werking stelt dat deze afhangt van het normatieve karakter van de bepaling, met name de mate waarin de verdragspartij zich heeft verbonden. Daarom dient in de concrete context van het geschil de ruimte bepaald te worden voor het gevoerde beleid in de sociaal-economische sfeer. Er is steeds een minimum kern die directe werking wordt toegekend.
Bevoegdheidsverdeling	Deze discussie gaat niet zozeer over de toepassing van de regels betreffende de bevoegdheidsverdeling. Het gaat meer over de financiële implicaties en de opportuniteit van een regeling op het federale of gefederaliseerde niveau. Een twistpunt is de bevoegdheid van de Gemeenschappen om aanvullende of bijkomende rechten inzake maatschappelijke dienstverlening toe te kennen. Er zijn tal van federale bevoegdheden die de gemeenschapsbevoegdheid voor onthaal en integratie van vreemdelingen inperken. Met betrekking tot de sociale dienstverlening maakt het juridisch statuut van de niet-begeleide minderjarige vreemdeling het extra moeilijk, hij of zij is namelijk minderjarige en vreemdeling. Indien men het statuut van vreemdeling als uitgangspunt neemt, dan zijn de bevoegdheden van de Gemeenschappen aanvullend aan die van de Federale overheid. Indien men echter het statuut van minderjarige als uitgangspunt neemt, zijn de bevoegdheden van de Gemeenschappen ruimer.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

In deze bijdrage gaan de auteurs dieper in op de rechtspositie van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. In een eerste deel worden zowel het administratiefrechtelijk verblijfsstatuut als de materiële opvang en sociale dienstverlening voor deze bijzondere categorie van jongeren besproken. Tevens wordt stilgestaan bij de meest recente ontwikkelingen, gedurende de periode 1999-2001, in het Belgisch regelgevend kader met betrekking tot niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. Eveneens komen het vraagstuk van de wettelijke vertegenwoordiging en de toegang tot het onderwijs aan bod.

In een tweede deel wordt het huidig regelgevend kader voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen getoetst aan enkele grond- en mensenrechtenbepalingen. Meer bepaald wordt dit getoetst aan het Kinderrechtenverdrag en enkele Europees- en internationaalrechtelijke bepalingen. De vraag die men hier moet stellen is: “hebben deze bepalingen directe werking?”. Eerst wordt de traditionele interpretatie van de directe werking belicht. Naast deze traditionele interpretatie buigen de auteurs zich over een gradueel concept van directe werking.

Ten slotte wordt de problematiek van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen geproblematiseerd vanuit de grondwettelijk bepaalde bevoegdheidsverdeling in België. Hier blijkt dat het niet zozeer de toepassing van de regels betreffende bevoegdheidsverdeling het probleem is. Het probleem valt eerder te herleiden tot een discussie over financiële implicaties en de opportuniteit van een regeling op het federale of gefederaliseerde niveau. Zowel de wettelijke vertegenwoordiging, materiële opvang als de sociale dienstverlening worden vanuit deze invalshoek bestudeerd.